

дня смерті), 22-24 травня 2018. — Т. : ТНТУ, 2018. — С. 304–305. - Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/25449>

5. Кучерявий В. П. Проблеми сталого розвитку урбоєкосистеми великого міста / В. П. Кучерявий // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.12. – С. 23–29.

6. Лотиш О. Л. Система екологічних індикаторів сталого розвитку міста як інструмент оцінювання ефективності муніципального екологічного менеджменту / О. Л. Лотиш. // Ефективна економіка. - 2013. - № 7. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_7_38.

7. Методичні рекомендації з розрахунку індексу соціо-економіко-екологічного розвитку району / Упоряд.: А.М. Прищеп, Л.В. Клименко. – НУВГП; 2009. – 32с.

8. Мониторинг окружающей среды: Руководство по применению экологических показателей в странах Восточной Европы, Кавказа и Центральной Азии, Европейская экономическая комиссия, Комитет по экологической политике, Четырнадцатая сессия, Женева, май 2007.

9. Обиход Г.О. Методичні підходи щодо оцінки рівня екологічної небезпеки регіонів України / Г.О. Обиход, Т.Л. Омеляненко // Ефективна економіка : [електронне наукове фахове видання]. – 2012. – № 10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1429>.

10. Сталый розвиток регіонів України : звіт Інституту прикладного системного аналізу НАН України і МОН України / наук. керівник М. Згуровський. – К. : НТТУ «КПІ», 2009. – 197 с.

11. Сталый розвиток та екологічна безпека суспільства: теорія, методологія, практика: у 2-х т. / Н. М. Андреева, О. М. Алимов, Є. В. Хлобистов [та ін.]; за наук. ред. Є. В. Хлобистова. – Сімферополь: Аріал, 2011. – Т. 1. – 464 с.; Т. 2. – 340 с.

12. Харламова Г. Индекс екологічної безпеки України: концепція та оцінка / Г. Харламова, В. Бутковський // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Економіка. – 2014. – Вип. 7. – С. 92-98.

УДК 3.07:37:502

Н.М. Рідей, д.пед.н., професор кафедри освіти дорослих
ННІНО Національний педагогічний університет ім. М.П.
Драгоманова

О.С. Кондур, к. ф.-м. н., доцент; декан педагогічного факультету
Прикарпатського національного університету ім. В.
Стефаника;

О.К. Кацєро, аспірантка кафедри освіти дорослих
ННІНО Національний педагогічний університет ім. М.П.
Драгоманова

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЕКСПЕРТНО-АНАЛІТИЧНОЇ ТА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗВО

У ході системного аналізу етіології і хронології Болонського процесу з аксіологічним оцінюванням процесів глобалізації у структурно-логічному ланцюгу його дослідження виокремлено ініціативно-декларативний та структурно-організаційний етапи синхронізації. Європейські та трансграничні інтеграційні узгодження схарактеризовано у програмно-формульованому та комунікативному, офіційно-організаційному етапах, де проголошено створення Європейського простору вищої освіти як стратегією спонукання і поступу соціально-економічного розвитку на підґрунті сучасних наукових знань і забезпечення комлементарності єднання у Європі.

Ключові слова: освіта для сталого розвитку, стратегія сталого розвитку держави, управління якістю, модернізація освітніх систем.

Мета дослідження – формування методології управління якістю освітніх систем в умовах глобалізації у фундаментально-теоретичних, методико-організаційних та практично-прикладних засадах, а також концептуальні провідні світові педагогічні та управлінські моделі в умовах освітньої глобалізації, їхнє ідейно-світоглядне підґрунтя, котрі й обумовлюють специфікації ефективних освітніх реформ, зокрема, та втілення в них глобально-світових освітніх процесів в цілому. Дерево цілей – встановлення ролі стратегічного управління педагогічною інноватикою системи закладу вищої освіти та розвитком його модернізації; структурно-організаційний і структурно-функціональний аналіз розвитку та методика управління якістю освітніх систем в умовах глобалізації; обґрунтування, дослідження, методології, структуризації, класифікації міжнародного науково-метричного інструментарію, як системи управління якістю релевантності міжнародної підготовки та наукового пізнання за сучасними освітньо-науковими та кваліметричними технологіями; встановлення ефективності моделей управління якістю освітніх систем за розробленою методикою.

Системний аналіз етіології і хронології Болонського процесу з аксіологічним оцінюванням процесів глобалізації з 1997 по 2005 роки у структурно-логічному ланцюгу його дослідження від Лісабонської конвенції, декларацій – Сорбонської, Паризької, Болонської, Саламанської конференції, комюніке – Празького, Берлінського, Бергенського сприяв виокремленню основних етапів синергії трансграничної інтеграції систем освіти глобального, регіонального та національного рівнів – ініціативно-декларативний (1997-1999 р.р.) та структурно-організаційний (2001-2005 р.р.), які сприяли трансформації національних систем освіти

ти, викристалізували алгоритм багатофункціональної співпраці та забезпечили возз'єднання ЄС на фундаментальному базисі "Європи знань і наукового пізнання".

Об'єднання Європи зформувало спільний конкурентоспроможний освітньо-науковий простір, який нині координується єдиною метрикою стандартів, циклів навчання та дослідництва і сприяння зайнятості в ЄС. Україна (з 2005 року) долучилася до Болонського процесу, хоча офіційно ввійшла до академічного співтовариства лише через п'ять років в 2010 році.

Європейські та транскордонні інтеграційні узгодження у Лондонському, Бухарестському та Єреванському комюніке, деклараціях Льовен і Льовен-ля-Ньов, Будапештсько-Віденській за умов застосування програмно-цільового методу аналізу схарактеризовано у етапах взаємодії: *програмно-формульальний* (2007-2009 р.р.) *комунікативний* – забезпечив досягнення цілей інтегрованої робочої програми та співпрацю координаційних і робочих груп (групи Е4, експертних та інформаційних мереж, студентських спільнот), моніторингової структури зі забезпечення якості вищої освіти, удосконалення посібника для користувачів ЄКТС ЄПВО. Встановлено, що Болонський процес стає об'єктом наукового дослідження та експертного оцінювання, а транскордонні політико-управлінські рішення сприяли стандартизації та практичним рекомендаціям щодо забезпечення якості, гарантували впровадження європейського підходу в її формуванні за спільними програми; *офіційно-організаційний етап* (2010 р.) – офіційно проголошено створення Європейського простору вищої освіти як стратегіями спонукання і поступу соціально-економічного розвитку на підґрунті сучасних наукових знань і забезпечення комплементарності єднання у Європі з гарантіями автономності академічної спільноти та підзвітності у волевиявленні і цілепокладанні навчальних закладів, студентоцентрованого навчання зі соціальною вимірністю рівноправності, доступності та правового захисту демократизації через пожиттєве навчання і працевлаштування, якість освіти з визнанням кваліфікацій, академобільності, підтримки влади міжнародної взаємодії контактних представників.

Визначено, що в цей період освіта набуває відкритого мережевого характеру не лише для відповідальних держав, громадскості, а й малопредставлених соціальних категорій зі забезпеченням європейських гарантій. ЄПВО активно працює у Європейському просторі науки щодо формування сучасної методологічної парадигми транскордонної співпраці в галузях освіти, дослідництва та інноватики з космополітичним світоглядом синергетичної взаємодії геополітики задля сталого розвитку суспільства; *транс-інтегративний* (2012-2015 р.р.) – актуалізував держвідповідальність за освіту, науку та інноватику у контенті транскордонної взаємодії, академобільності, формування потенціалу якості освіти, визнання релевантності навчання та здобуття кваліфікацій. Уточнено, що відповідальність держав за правову імплементацію гео-політичного простору автономії сприяє реалізації місій закладів освіти за участі усіх зацікавлених сторін та сформованих лабільних траєкторій здобуття освіти. Встановлено, що геополітична мобільність освіти й науки сприяє активізації освітньо-дослідницької іноватики на основі охоплення потенціалу якості як засобу прозорості та довіри для визнання їх релевантності та зайнятості у майбутньому. Співпраця з АСЕМ, Радою Європи і ЮНЕСКО спонукала до розвитку регіонально-інституційної взаємодії у реалізації спільних місій контролю за якістю, узгодження кваліфікаційних рамок з забезпеченням мобільності. Політичні зобов'язання покладенні на відповідальність взаємодії країн учасниць, регіонів не лише Єропростору, а й долучених (Азія-Європа, Фландрія, 2011 рік).

Паризьке комюніке *геосферно-квалітологічного етапу* (2018 р.) забезпечило: можливість міжнародного діалогу не лише з членами ЄС, а й з іншими, в тому числі з Росією; необхідність вдосконалення демократичних цінностей наукового пізнання та навчання зі стандартами миру та свободи. Соціальне неблагополуччя, безробіття молоді та гендерна нерівність, міграція народів, демагогія та популізм провладних структур, глобальні кліматичні зміни та майбутнє планети спонукають до розвитку і модернізації вищої освіти, як рушія суспільного перетворення. Вперше на заходах освітнього спрямування було наголошено на глобальних екологічних проблемах.

Досвід багатьох країн свідчить, що головним рушієм у пропаганді і реалізації Стратегії освіти сталого розвитку стають вищі навчальні заклади (університети). 25-річний досвід реалізації положень "Порядку денного на 21 століття" переконливо доводить необхідність першочергових змін системи освіти в контексті переходу суспільства до сталого розвитку. Стратегія державної екологічної політики України на період до 2020 року наголошує на необхідності формування національної системи освіти з врахуванням головних принципів та методів освіти сталого розвитку. При цьому, наголошується на необхідності створення системи екологічного навчання, розробки і впровадженні Стратегії освіти для сталого розвитку.

Національна Стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року регламентує впровадження аспектів сталого розвитку в систему освіти України шляхом орієнтації змісту освіти відповідно до цілей сталого розвитку. Головною метою Стратегія визначає необхідність забезпечення доступності якісної, конкурентоспроможної освіти, інноваційності переходу суспільства до сталого розвитку і забезпечення особистісного розвитку кожного громадянина.

Сучасна філософія освіти й науки і оновлена стратегія реформування освітньої сфери вимагають принципово нових наукових досліджень, обґрунтованого і послідовного запровадження нових науково-педагогічних технологій. Нова модель цивілізаційного розвитку III тисячоліття може сформуватися тільки за допомогою найважливішої складової – системи освіти для сталого розвитку.

Глобальні Цілі сталого розвитку і адаптовані до них Цілі сталого розвитку України передбачають сприяння переходу суспільства до сталого розвитку, зокрема, за допомогою введення в навчальний процес питань сталого розвитку, пропаганди екоцентричного способу життя, забезпечення прав людини і гендерної рівності, не насильства і концепції глобального громадянства з розумінням цінності "культурного розмаїття і вкладу культури в сталий розвиток".

Реформування системи вищої і післядипломної освіти має відбуватись в напрямку забезпечення "сталих" моделей раціонального споживання і виробництва, які передбачають свідоме самообмеження суспільства у зростанні кількості відносних потреб. Ці завдання пов'язані зі змінами масової свідомості населення, що неможливе без аксіологічних змін в системі освіти України. Асоціація лідерів університетів для сталого майбутнього (яка об'єднує майже 500 університетів) просуває глобальну екологічну грамотність і принципи сталого розвитку шляхом реалізації екологічного просвітництва й формування ноосферної свідомості, зокрема, шляхом розповсюдження інформації про сталий розвиток, формування відповідального ставлення суспільства до навколишнього середовища і сприяння підвищенню загальної екологічної поінформованості та обізнаності. Для цього лідери рекомендують створювати в кожному університеті офіційну робочу групу або комітет (включаючи факультети, студенти, співробітники та адміністратори) з формування політики переходу до сталого розвитку.

Перспективними науковими напрямами визначено теми: «Навчання та викладання: консолідація європейського виміру», «Забезпечення якості та визнання: поточна практика і виклики», «Стратегічна перспектива Європейського реєстру забезпечення якості та осмислення рішень комітету Реєстру», «Європейські стандарти і рекомендації 2015: політика і практика», «Посилення засад розвитку культури якості», «Глобальна перспектива регіональної співпраці щодо забезпеченні якості», «Забезпечення якості та етика». Закцентовано на особливостях правового регулювання щодо управління якістю в Україні як технічного регулювання засобами стандартизації, сертифікації, ліцензування, акредитації, метрології та наукометрії. Виокремлено міжнародні принципи технічного регулювання. Конкретизовано поняття якості наукового пізнання та дослідництва, а також певний дефіцит методологічного осмислення та забезпечення якості оцінювання, стану та розвитку систем різного розвитку трансформацій і їх перспектив не лише в освітньо-наукових процесах, а й глобальних соціально-економічних еколого-безпечних явищ для гарантування сталості у реалізації мети транскордонної політики глобалізації у сфері якості освіти для сталого розвитку Суспільства і Природи. Сформульовані сучасні квалітологічно наукові напрями пізнання.

Список використаних джерел

1. Рідей Н. М. Міжнародні інтеграційні процеси розбудови Європейського простору вищої освіти: передумови формування і етапи утворення // Вісник НУБіП України. К.: Вид-во НУБіП України. – 2010 - том 2 – С. 21-40.
2. Мультимодусні засади післядипломної освіти для сталого розвитку. [колективна монографія] / за заг. редакцією Рідей Н.М., Сергієнко В.П. – Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018.– 642 с.
3. Ісаєнко В.М., Рідей Н.М., Навроцька Д.В., Уліщенко А.Б. Синергетична педагогіка. [навчально-методичний посібник] / В.М. Ісаєнко, Н.М. Рідей, Д.В. Навроцька, А.Б. Уліщенко. – Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 334 с.
4. Методичні рекомендації Забезпечення природничо-гуманітарного циклу науково-методичної системи формування професійних компетентностей зі сталого розвитку у викладачів на засадах концепції неперервної освіти впродовж життя // за заг. редак. Рідей Н.М. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. – 553 с

УДК 502.3

Г.І. Рудько, доктор геолого-мінералогічних наук, доктор географічних наук, доктор технічних наук, професор, голова *Державної комісії України по запасах корисних копалин*

ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА ХХІ СТОРІЧЧЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Схарактеризовано фундаментальні проблеми сучасного людства, що переживає черговий період екологічної кризи. Проаналізовані причини виникнення глобальних екологічних проблем та надано можливі варіанти їх вирішення. Визначено, що тільки спільні зусилля світових спільнот та їх всебічна співпраця є запорукою успішного подолання екологічного колапсу існуючої цивілізації.

Ключові слова: екологічна криза, глобальне потепління, антропогенний вплив, стійкий розвиток, нестача води.

Дедалі зростаюча глобалізація цілеспрямовано поглиблює прірву між біосферою і людиною. Ці протиріччя видно без складних розрахунків. Основні ризики, які постали перед людством, мають чітко виражений характер техногенного генезису.

Людство активно змінювало середовище життя, починаючи з моменту своєї появи. Проте тільки у ХХ ст. воно почало змінювати глобальний клімат планети. Він стане набагато теплішим, хоча масштаби потепління сьогодні є темою дискусій і розбіжностей. Загалом очікується підвищення середньої глобальної температури на $(3 \pm 1,5)^\circ\text{C}$, тобто до $16\text{--}19,5^\circ\text{C}$. Найбільше потепління очікується у високих широтах, особ-